

придбання на пільгових умовах ділянки землі і гарантій фінансової підтримки для облаштування особистого господарства.

1. *Магда Е.В.* Великий крах или начало новой жизни! – К.: АДЕФ-Украина, 2009. – С. 4–10.
2. *Маркосян Е.* Кризис как начало революции сознания <http://narodna pravda.com.ua/rus/politics/4a013ed599c4c>.
3. Современные глобальные проблемы мировой политики / Под ред. М.М. Лебедевой. – М.: Аспект пресс, 2009. – С. 195–198.

Ю. Лисенко*

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН – ПРІОРИТЕТНЕ ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Сучасний стан політичного, економічного, соціального життя українського суспільства характеризується як кризовий. Цілком зрозуміло, що саме ці сфери життєдіяльності суспільства тісно пов'язані, а тому криза світової фінансової системи диктує тенденції змін в економіці, політиці сучасного суспільства. Гострим залишається питання соціального захисту в умовах економічної кризи. Цілком закономірною є тенденція посилення соціальних функцій держави як головного суб'єкта соціальної політики.

Соціальний захист громадян – одна з важливих функцій держави, її соціальної політики. Нормативні вимоги щодо забезпечення соціального захисту громадян визначаються правовими міжнародними і державними документами (соціальні кодекси). Зміст соціального захисту, його масштаби і межі визначаються на підставі досвіду соціального розвитку, який набуває теоретичного осмислення, ідеологічного і політичного оформлення. Проблематика соціального захисту посідає чільне місце в концепції соціальної держави, актуалізується в міру загострення соціальних суперечностей [2].

Ситуація, яка склалася в соціальній сфері України у зв'язку з економічною кризою, формує ряд проблем, що потребують першочергового розв'язання. Особливої актуальності набувають проекти законів «Про заходи із соціального захисту населення від наслідків сві-

* асистент кафедри політології і соціології Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана, здобувач Центру перспективних соціальних досліджень Міністерства праці та соціальної політики та НАН України

тової фінансової кризи», «Про внесення змін до Закону України «Про зайнятість населення» тощо. Актуальними проблемами в соціальній політиці щодо соціального захисту громадян залишаються, зокрема, такі: нормативно-правове забезпечення для працюючих і безробітних громадян, необхідність визначення категорій працюючих громадян, їхніх гарантій, прав і обов'язків, що допоможе уникнути важкої кризи у сфері зайнятості населення. Варто зазначити, що 5 березня 2009 р. прийнято постанову Верховної Ради України «Про доопрацювання Закону України «Про заходи з подолання наслідків фінансово-економічної кризи у сфері соціального захисту, оплати праці та зайнятості населення». Удосконалення нормативно-правової бази у сфері соціального захисту, зайнятості зокрема, дозволить гармонізувати українське законодавство з міжнародними нормами. Головним наслідком розробки й прийняття законопроектів такого змісту можна вважати приведення нормативно-правової бази у відповідність до сучасних реалій соціально-економічного стану країни.

Соціальний захист – система заходів і відповідних інститутів, призначених для забезпечення нормального рівня існування людини, підвищення рівня задоволення її соціальних потреб, якості життя та його перспектив [2].

Методологічною основою соціального захисту громадян на випадок безробіття, як зазначає М. Бондаренко, є рекомендації Міжнародної організації праці та ЄС. У статті про порядок і умови визнання громадян, які шукають роботу, безробітними у нормативному документі «Про внесення змін до Закону України «Про зайнятість населення» враховані міжнародні критерії визначення громадян безробітними, понятійний апарат приведений у відповідність з міжнародними нормами [1]. Власне гарантувати і практично здійснювати соціальний захист повинна соціальна інфраструктура суспільства, яка складається із соціально-політичних інституційних систем не тільки державного, а й приватного та індивідуального рівня: працевлаштування, професійна підготовка, освіта, охорона здоров'я, соціальна адаптація молоді, соціальне забезпечення, правопорядок, національна безпека [2]. Сутність соціального захисту в умовах економічної кризи зводиться насамперед до забезпечення задоволення базових потреб людини на суспільно визначеному рівні незалежно від працездатності індивіда (життєвий рівень, межа матеріального забезпеченості, соціальний мінімум).

Система заходів соціального захисту покликана забезпечити рівність соціальних шансів громадян подолати найгостріші види со-

ціальної несправедливості, сприяти поліпшенню соціального самопочуття населення країни. Можливості соціальної захисної мережі, як відомо, визначаються рівнем економічного розвитку суспільства. Соціальні угоди працюють лише за умов надійного зв'язку між соціальними цілями, що декларуються, і наявними ресурсами держави. Ефективність заходів соціального захисту визначається не тільки досконалістю нормативно-правової бази і правових гарантій. Захищеність громадян значною мірою залежить від чинників і наслідків реформування всієї політичної системи. Соціальна політика має враховувати і відповідно реагувати на зміни в суспільному житті, пов'язані з кризовою ситуацією в економіці. Провідним принципом діяльності соціальних структур має залишатися орієнтування на соціальні потреби громадян. Його реалізація сприятиме посиленню державного регулювання у сфері соціального захисту населення.

1. *Бондаренко М.* Зайнятість населення в умовах фінансової кризи // Правовий тиждень. – №4. – 4. 10.2008 // www.legalweekly.com.ua/article/?uid=746.

2. Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – 2-ге вид. – К., 2004. – С. 625.

Н.О. Нікітіна*

ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ І СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Глобальна економіка зіштовхнулася з дуже серйозними проблемами. Тривалість та глибина цієї кризи залежить від того, наскільки своєчасними і точними будуть дії урядів. Світу ще доведеться домогтися узгодженості макроекономічної політики, яка буде необхідна, щоб відновити економічне зростання після Великого краху 2008 року.

Нині споживачі у багатьох країнах світу обмежують свої витрати, реагуючи на зниження доходів і побоюючись безробіття. Непереборна сила, що спричинила поточну втрату робочих місць, спад продуктивності і зупинку торговельних потоків, навіює страх, який перевершує навіть фінансову паніку. Ця системна криза співпала з безпрецедентним зростанням цін на продукти харчування і товари

* студентка Таращанського агротехнічного коледжу імені Героя Радянського Союзу О.О. Шевченка